საქ. მემარცხენე სოც.-ფედ. სარევ. პარტიის

წელიწადი მესამე

ტრიბუნა

მთავარ კომიტეტის ორგანო

გაზეთი „ტრიბუნა“ ღირს
თვიურად 1,250,000 მან.
ცალკე ნომერი ყველგან 50,000 მან.
რედაქცია და კანტორა: ტფილისი, სახალხო ქუჩა, № 6
ტელეფონი 10—34 — ფოსტის ყუთი, № 190.

განცხადების ფასი
1 გვ. 250,000 მან. ...
4 „ 200,000 ...
სამგლოვიარო განცხადება
1 გვ. 2,500,000 მან.
4 „ 2,000,000 „

№ 515 შაბათი, ივლისის 7 1923 წ. ყოველდღიური გაზეთი ფასი 50,000

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საბჭოთა რესპუბლიკების სიმაგრენი

საბჭოთა რესპუბლიკები დღიდან თავის არსებობისა არა ერთ დიდ საფრთხეს შეეჭიდა. ბლოკადა, კონტრ-რევოლიუციონური გამოსვლები, სიმშილი, ეკონომიური ცხოვრების დაშლა—განადგურება ერთმანეთს თან ერთოდა. საერთაშორისო პოლიტიკაში ანგარიშს არავინ უწევდა იმ „ყაჩაღებს“ რომლებმაც დაამხეს და გაანადგურეს „წესიერება“ და წითელი დროშა აღმართეს კრემლის თავზედ.

მიუხედავად ყოველივე ამისა, დღეს სხვა სურათის წინაშე ვსდგევართ. მართილია, ევროპის მუშათა კლასი არ გამოდგა ორგანიზაციულად მზად ძალა-უფლების ხელში აღებისათვის. 2 და 2 ნახ. ინტერნაციონალმა დიდი როლი შეასრულა მუშათა მასებში რევოლიუციონური ენერგიის შესუსტებაში. კაპიტალი დათმობიდან და მოგერებიდან დღეს თავდასხმას აწარმოებს, მაგრამ საბჭოთა რესპუბლიკების სიმაგრენი ამით კიდევ არ შერყეულა.

ევროპის ბურჟუაზია, იმედ გაცრუებული სამხედრო ძალების დამარცხებით, რომელნიც იბრძოდენ საბჭოთა წყობილების წინააღმდეგ, ახალ იმედს ისახავდა, რომელიც მდგომარეობდა იმ დებულების მიღებაში, რომ გარეშე ევროპის კაპიტალის დახმარებისა და გამოყენებისა საბჭოთა ქვეყნები დაეცემოდა სამეურნეო კრიზისის გამო.

მართლაც დიდი სიძნელე ელობებოდა წინ საბჭოთა ქვეყნებს. დღესაც ეს სიძნელე სავსებით დაძლეული არ არის. ომისა და რევოლიუციის მიერ განადგურებულ ქვეყანას უნდა გაეღო არა ჩვეულებრივი ენერგია, რომ მარტო საკუთარი ძალებით შესძლებოდა ქვეყნის მეურნეობის ფეხზედ წამოყენება. ცხადია ერთი მეექვსედი მსოფლიოსი, ევროპის კაპიტალის გარეშე კიდევ შესძლებდა თავის არსებობის დაცვას, თუ გინდ არა ნორმალურ პირობებში.

ყველას წინააღმდეგ ამხედრებული და ყოველი მხრიდან ნიშანში ამოღებული საბჭოთა ქვეყნები დღეს უკვე სერიოზული ძალაა, რომელსაც ანგარიშს უწევენ კაპიტალისტური სახელმწიფონი, რადგან იძულებული არიან გაუწიონ ანგარიში.

კატეგორიულ ფორმებში შეიძლება ვსთქვათ— ვინც მოახდენს საერთაშორისო პოლიტიკაში რაიმე სერიოზულ ექსპერიმენტს, იგი გვერდს ვერ აუვლის საბჭოთა რესპუბლიკების მნიშვნელობას. კიდევ მეტი. შეუძლებელია რაიმე დიდი აქტის მოხდენა საბჭოთა რესპუბლიკების სრული იგნორაციის დროს.

დღეს ეს ელემენტარი რომ კარგად ესმის კაპიტალის აპოლოგეტებს. ამიტომ არის, რომ საბჭოთა ქვეყნებთან აქვთ ურთიერთობა და ეს ურთიერთობა თანდათან იზრდება.

დღეს საფრანგეთი ცდილობს საბჭოთა რესპუბლიკებთან სავაჭრო ურთიერთობის გამტკიცებას. მუსოლინის სამფლობელოც კი სურვილს აცხადებს სავაჭრო ურთიერთობისათვის. დანიამ უკვე დაამტკიცა ასეთი ხასიათის ხელშეკრულება. იაპონია უკვე მისაღები ენით ლაპარაკობს და სურს შეთანხმება. ასეთივე მდგომარეობაა მთელ რიგ ქვეყნებთან.

ყოველივე ეს იმას ნიშნავს, რომ საბჭოთა რესპუბლიკების სიმაგრენი თან და თან მტკიცდება. სამხედრო ფრონტს თავი დავახწიეთ და სამეურნეო ფრონტზედ წარმატებით მიდის საქმე.

რა თქმა უნდა გადაჭარბებული ოპტიმიზმი უნრადაგოა. ეკონომიურ ურთიერთობაში იმდენათ მოიგებს ქვეყანა, რამდენადაც გამაგრებულია მისი მეურნეობა, მტკიცეა მისი რესურსები. ამ მხრივ დიდი შემოქმედებითი მუშაობაა საჭირო. საბჭოთა რესპუბლიკები არ უნდა გადაიქცეს ნედლი მასალის მიმწოდებლად. ეს მდგომარეობა კოლონიალურ პირობებამდე მიგვიყვანს. ამის საწინააღმდეგოთ დღეს დიდი მუშაობაა გაჩაღებული.

უნდა ვიფიქროთ, რომ თავგანწირული ბრძოლა და შრომა უნაყოფოდ არ ჩაივლის. ბურჟუაზიის მიერ დაქირავებული რაზმები და მათი ავანტიურები ვერ დაანგრევს საბჭოთა რესპუბლიკების სიმაგრეებს.

[illegible]

გაზეთ „მუშის„ № 189-ში მოთავსებულია წერილი „ზღაპარი არავის ეგონოს“, რომელიც მოგვყავს სავსებით, როგორც დამახასიათებელი ზოგიერთ ჩვენი სამეურნეო დაწესებულებათა.

„მოხდა ასეთი ამბავი.

დასჭირდა საქართველოს განათლების სახალხო კომისარიატს სკოლებში სახმარებელი სახელმძღვანელოს გამოცემა.

სახელმძღვანელოს თან დართული უნდა ჰქონოდა ფერადებიანი სურათები.

მიმართეს ჩვენებურ პოლიგრაფიულ განყოფილებას.

პოლიგრაფმა ანგარიში კარგათ იცის.

გაჭკრეს და გამოჭკრეს ჩოთქზე, გამოიანგარიშეს ამიერ-კავკასიის ფულის კვალობაზე, შემდეგ „ჩერვონეცებზე“ გადასვეს გამოვიდა 17,000 მანეთი.

ასეთი ფულის გადახდის თავი ვის ჰქონდა?

საქმე შეჩერდა.

ამ დროს გამოჩნდა აზერბეიჯანის პოლიგრაფის წარმომადგენელი და მისცა სახალხო განათლების კომისარიატს წინადადება იგივე სამუშაო 7,000 მანეთათ (ისიც „ჩერვონეცებით“ ანგარიშობდა) შეესრულებია.

გარდა ამისა, ჩვენებური პოლიგრაფი ანგარიშობდა ამ ფასს შემკვეთის ქაღალდით, აზერბეიჯანის კი თავის (პოლიგრაფის) ქაღალდზე.

ეს არ არის გამოგონილი, არც ქუჩაში გაგონილი ამბავი.

არსებობს საბუთები ყოველივე ამის დასამტკიცებლათ.

რაშია საქმე?

როდემდის უნდა გაგრძელდეს ასეთი უბედურობა. ხომ უნდა დაგვეთახმოს პოლიგრაფიცა და მისი მომვლელი სახალხო მეურნეობის საბჭოს ხელმძღვანელებიც, რომ ასეთი მუშაობით ჩვენ ქვეყანას ვერ ავაშენებთ“.

კომენტარიები ზედმეტია.

[illegible]-დეპეშები

საკონტრიბუციო საკითხი,

ლონდონი. 3 ივლისი. საფრანგეთის პასუხი ბრიტანეთის ნოტაზე სარეპარაციო საკითხის შესახებ ჯერ არ გადაუციათ ინგლისის მთავრობისათვის, თუმცა პასუხი უკვე მიღებულია ლონდონში.

„დეილი ჰერალდის“ ცნობით, პასუხი შეიცავს მოთხოვნილებას, რომ ინგლისის მთავრობამ ფაქტიურად იცნოს საფრანგეთისა და ბელგიის უფლება რურის ოკუპაციაზე. სამაგიეროთ საფრანგეთი პირდება ინგლისს ხაოკუპაციო რეჟიმის შემსუბუქებას და რურის სამრეწველო რაიონებიდან ჯარების გამოყვანას, თუ ბალდვინი არ დასთანხმდება ამ წინადადებაზე, შესაძლებელია კონფლიქტი ინგლის-საფრანგეთს შორის და სეპარატიული მოლაპარაკება გერმანიასთან. გაზეთი სწერს, რომ შესაძლოა ინგლისმა საფრანგეთზე გავლენის მოსახდენათ მოსთხოვოს უკანასკნელს სამხედრო ვალების გადახდა.

ინგლისის სავაჭრო, ფინანსიურ და აგრეთვე პარლამენტის წრეებში მოითხოვენ მთავრობისაგან რურის საკითხისადმი დაუყოვნებლივ თავისი პოზიციის გამორკვევას ყველა წრეებში დარწმუნებული არიან, რომ ინგლისის მთავრობის აზრი რამდენიმე დღეში გამოირკვევა.

ლონდონი. 4 ივლისი. დღეს დილას ბრიტანეთის კაბინეტი შეუდგა საფრანგეთ-ბელგიის პასუხის განხილვას. ბრიტანეთის საგარეო საქმეთა სამინისტრო სდუმს ნოტის შესახებ და საიდუმლოთ ინახავს ბრიტანეთის კაბინეტის დადგენილებას, მაგრამ არაოფიციალური ცნობებიდან სჩანს, რომ ინგლისის მთავრობა არადამაკმაყოფილებლად სთვლის საფრანგეთის პასუხს. ბრიტანეთის მთავრობამ უარი სთქვა ამ ხმების დადასტურებაზე, რაც იმას მოწმობს, რომ შესაძლებელია მოლაპარაკების გაგრძელება ერთის მხრით კერზონსა და მეორე მხრით საფრანგეთ-ბელგიის ელჩებს შორის. იტალიის ელჩს თათბირი ჰქონდა კერზონთან შექმნილი მდგომარეობის შესახებ. მოელიან კაბინეტის ახალ სხდომას. როგორც იუწყებიან კაბინეტის ზოგიერთი წევრები მოითხოვენ გადამჭრელი ნაბიჯების გადადგმას კონფლიქტის მოსაგვარებლად.

პარიზი. 5 ივლისი. „პტი პარიზენი“ სწერს: ინგლისში კვლავ ფიქრობენ, რომ რურის ოკუპაცია ასუსტებს გერმანიის გადახდის უნარიანობას და ამის გამო მოითხოვენ, რომ საფრანგეთმა გამოიყვანოს თავისი ჯარები რურიდან. მაგრამ არც საფრანგეთს და არც ბელგიას ამ საკითხში დათმობა არ შეუძლიანთ. წინააღმდეგობა, რომელსაც გერმანია უწევს საფრანგეთს, იკვებება ინგლისის გაუბედავი პოლიტიკით“.

ჩინეთის ოკუპაცია.

ლონდონი. 3 ივლისი. „დეილი ტელეგრაფის“ ცნობით, ინგლისის მთავრობამ წარსულ კვირაში მიმართა სახელმწიფოებს წინადადებით პეკინ-ტიანცზინის რკინის გზის ხაზის საერთაშორისო ოკუპაციის შესახებ. ინგლისი მოითხოვდა აგრეთვე ჩინეთის ჟანდარმერიის მოწყობას უცხოელი ოფიცრების მეთაურობით, დამატებითი გადასახადების დაწესებას საერთაშორისო კონტროლის ქვეშ მყოფ სამოქალაქო და სამხედრო ადმინისტრაციის შესანახათ.

უცხოეთის ზოგიერთი წარმომადგენლები ჩინეთში მოითხოვენ, ჩინეთის ქალაქებში საერთაშორისო ჯარების გაძლიერებას და ჩინეთის რკინის გზებზე სამხედრო კონტროლის დაწესებას.

ამერიკის ამბები

ნიუ-იორკი. 3 ივლისი. ამერიკის სავაჭრო ბალანსის ანგარიშიდან სჩანს, რომ საქონლის შემოზიდვა სჭარბობს გაზიდვას. გადიდებულია უმეტესად ნედლი მასალის შემოზიდვა აზიიდან, აფრიკიდან და მექსიკიდან, რაც აუცილებელია ამერიკის მრეწველობისათვის. გაზიდვა ევროპის რუსეთში შეადგენს 366,000 დოლარს, შემოზიდვა რუსეთიდან—135,000 დოლარს.

ნიუ იორკი. 3 ივლისი. ამერიკის სამხედრო დეპარტამენტი იტყობინება, რომ ახალ გამოგონებული ავტომატიური თოფი წუთში ისვრის 60 ტყვიას, რაც ცდებმა დაამტკიცა. თოფი იმდენსავე იწონის, რამდენსაც ამერიკული ვინტოვკა. ამ ახალი თოფის გამოყენების შემთხვევაში, თვითეული ქვეითა ჯარისკაცი გახდება ტყვიისმფრქვეველი.

ნიუ-იორკი. 3 ივლისი. ამერიკის მუშათა პარტიის აღმასრულებელი კომიტეტი განაგრძნობს აგიტაციას, დამოუკიდებელ პოლიტიკურ პარტიის შესაქმნელად, რომელიც დაიცავს სამრეწველო მუშების ინტერესებს. კომიტეტმა დაადგინა გამოუშვას 7 ნოემბერს, პარტიის მიერ ზინოვიევიდან იმ წერილის მიღების წლის თავზე, რომელშიაც კომინტერნის სახელით კმაყოფილებას გამოსთქვამდა მუშათა პარტიის მიერ ამ უკანასკნელ დროს მიღწეულ გამარჯვების გამო,—ყოველდღიური გაზეთი.

ნიუ-იორკი. 3 ივლისი. კვაკერების საზოგადოების მდივანმა ვილბურ ტომასმა, რომელიც დაბრუნდა რუსეთიდან, ოფიციალურად განაცხადა, რომ რუსეთი, გარდა სიმშილობის გამო დაზარალებულ გუბერნიებისა, საკვირველად იფურჩქნება. მრეწველობა და სასოფლო მეურნეობა სწრაფად ვითარდება. საბჭოთა მთავრობა ყოველ ძალღონეს ხმარობს სახალხო განათლების საქმის გასაუმჯობესებლად. რელიგია არ იდევნება, მაშინ როდესაც მეფის რეჟიმის დროს ეკლესია ჩაგრავდა ხალხს და ჰყავდა ის უმეცრებაში. „მე, განაცხადა ტომასმა, გამოვკითხე მცხოვრებთა ყველა კლასებს და დავრწმუნდი, რომ საბჭოთა მთავრობა რელიგიას არ სდევნის. რუსეთის მორწმუნეთა თემების უმრავლესობა, უფრო მეტი თავისუფლებით სარგებლობს, ვინემ წინად.

ვენაში. 3 ივლისი. სოფიაში დაატუსაღეს კომინტერნის გენერალური მდივანი ამხ. კოლაროვი. ბულგარეთის ოფიციალური დეპეშათა სააგენტოს ცნობით, კოლაროვს ბრალათ ედება სიმპატიები მოსკოვის მთავრობისადმი, უარყოფითი დამოკიდებულება ბულგარეთის ახალი მთავრობისადმი და აგიტაცია ბულგარეთში მუშურ-გლეხური ხელისუფლების დამყარების სასარგებლოდ.

ერთა ლიგაში.

ბერლინი. 5 ივლისი. ერთა ლიგის საბჭომ უარი სთქვა რაიმე ნაბიჯების გადადგმაზე შეიარაღების შემცირების საკითხში და საჭიროდ სცნო გადასცეს ამ საკითხის შესახებ წარმოდგენილი ყველა მოხსენებები ლიგის პლენალურ სხდომას განსახილველად.

ბერლინი. 5 ივლის. ერთა ლიგის საბჭომ, მოისმინა რა რობერტ სესილის მოხსენება, დანიშნა კომისია საარის მოქმედებების გამოსაძიებლად.

შვეციის ყოფილმა პრემიერმა ბრანტინგმა განაცხადა, რომ კომისიის ეხლანდელ შემადგენლობას არ შეუძლია პრეტენზიები განაცხადოს მცხოვრებთა ნდობაზე.

ლატვია

რიგა. 3 ივლისი. რიგაში დანიშნულია პოლონეთისა და ბალტიის რესპუბლიკების საგარეო საქმეთა მინისტრების კონფერენცია.

გაზეთი „საიმსი“ მომავალ კონფერენციის შესახებ სწერს: „ბალტიის სახელმწიფოები ფრთხილად უნდა იყვნენ, რომ იარაღად არ გახდენ პოლონეთის ხელში, რომელიც იმპერიალისტურ მიზნებს მისდევს. პოლონეთთან კავშირის იდეა, რომელიც ეჯავრებათ ყველა მეზობლებს, საბოლოოდ შერცხვენილია“.

რიგა. 3 ივლისი. ბალტიის პრესა ხაზს უსვამს რუსეთის შეიარაღებულ ფლოტის გაძლიერებას და მოუწოდებს განაპირა სახელმწიფოებს მიბაძონ რუსეთის მაგალითს.

ინგლისი.

ლონდონი. 3 ივლისი. რეიტერის სააგენტოს ცნობით, ახალ შოტლანდიაში (კანადა) ძლიერმა აღელვებამ იფეთქა 5000 ფოლადის ჩამომხსმელ მუშათა შორის. პოლიცია უძლურია თავი გაართვას შექმნილ მდგომარეობას. ათას კაციანმა ბრბომ დაამსხვრია ინგლისის ფოლადის ჩამომსხმელ ქარხნის ჭიშკარი და გალავანი. შეტაკება მოხდა პოლიციისა და გაფიცულთა შორის. ღამით ბრბომ დაანგრია დომენის ღუმელები. ხმების მიხედვით, გაფიცულებს განზრახვა აქვთ გაემართონ რკინის გზით ჯარების შესახვედრად, რომელნიც მათ დასაწყნარებლად არიან გამოგზავნილი.

ბულგარეთი

ვენა. 2 ივლისი. ბულგარეთის შინაგან საქმეთა მინისტრმა განაცხადა, რომ სანამ ბულგარეთის კომუნისტები კანონის ფარგლებში იმოქმედებენ, მთავრობა არავითარ განსაკუთრებულ ზომებს არ მიმართავს მათ წინააღმდეგ. ეს ზომები მიღებული იქნება მხოლოდ მაშინ, თუ კომუნისტები შეეცდებიან საზოგადოებრივი წესრიგის დარღვევას.

ამერიკა

ნიუ-იორკი. 2 ივლისი. 4 ივლისს რუსეთში მიემგზავრება კონგრესის წევრი რესპუბლიკანელი ფრედ-ბრიტენი, რომელმაც საუბრის დროს განაცხადა: „შეერთებულ შტატებს დიდი ხნით ადრე უნდა განეახლებია დამოკიდებულება რუსეთთან, მაგრამ სამწუხაროდ, ამერიკა იმყოფება თეთრგვარდიელების გავლენის ქვეშ, რომელთაც მიღებული აქვთ ამერიკის მთავრობიდან. ბრიტტენის სიტყვით, დაუყონებლივ, რუსეთიდან დაბრუნების შემდეგ, ის წარმოადგენს კონგრესზე რეზოლიუციას, რომელიც მოითხოვს რუსეთ-ამერიკის კონფერენციის მოწვევას, ორთავე სახელმწიფოს შორის შეთანხმების მიღწევის მიზნით.

პოლონეთი.

ვარშავა. 4 ივლისი. პოლონეთის სეიმში ირჩეოდა ამნისტიის პროექტი პოლონეთის აღმოსავლეთის საზღვრების ცნობის გამო. პროექტის მიხედვით ამნისტია ვრცელდება ბელორუსებზე, უკრაინელებზე და კომუნისტებზე.

ასეთი შეზღუდვის წინააღმდეგ ილაშქრებდენ კომუნისტები, ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლები და სოციალისტები. კამათის დროს გამოირკვა, რომ პოლონეთის ციხეები სავსეა უკრაინელებით და ბელორუსებით. კომუნისტმა კრუგლიაკოვმა აღნიშნა, რომ განზრახულია არა ამნისტიის, არამედ შურისძიების აქტი. პროექტი მიიღო სეიმმა.

საფრანგეთი.

რკინის-გზელები უერთდებიან პროფინტერნს.

პარიზი. 3 ივლისი. პარიზის რკინისგზელთა კონგრესმა დაადგინა შეუერთდეს პროფინტერნს და სურვილი გამოსთქვა აგრეთვე რკინისგზელთა გაერთიანების შესახებ იმ პროფკავშირთა კონგრესის მოწვევის საშუალებით, რომელნიც უერთდებიან შრომის, როგორც საერთაშორისო, ისე უნიტარულ კონფედერაციას.

სხვა და სხვა

ფრანგული ფრანკის კურსის დაცემა.

„დეიტშე ალგემეინე ცეიტუნგი“ სწერს: ფრანგული ფრანკი, რომლის ბედ-იღბალი უკანასკნელ ხანაში დამოკიდებულია გერმანულ მარკიდან, განიცდის სისტემატიურ დაცემას, რაც შედეგია საფრანგეთის უარყოფით შეხედულებისა გერმანელების წინადადებებზე.

ლონდონის ბირჟაზე ფრანკის კურსი ეცემა. ერთ გირვანქა სტერლინგში აძლევენ.

27 აპრილს	67,90 ფრ.
28 „	68,20 ფრ.
30 „	68,45 „
1 მაისს	68,78 „
2 მაისს	69,45 „

გერმანიის საგადასახადო შესაძლებლობა.

ბრიტანიის კომერციულმა მდივანმა ბერლი-

ში, ტეტვალმა გააკეთა მოხსენება გერმანიის ფინანსიურ მდგომარეობის შესახებ. ამ მოხსენებაში შესამჩნევია ის ადგილი, რომელიც ეხება გერმანიის საგადასახადო შესაძლებლობას, რადგან, მიუხედავათ საფრანგეთის მიერ გერმანელების წინადადებებზე უარის ყოფისა, მოსალოდნელია მოკლე ხანში მოლაპარაკების განახლება სარეპარაციო ხარჯების გადახდის შესახებ.

ტეტვილი აღნიშნავს, რომ, მიუხედავათ გერმანულ მარკის ღირებულების დაცემისა, რამაც საშუალება მისცა გერმანიას უფრო მეტი კონკურენცია გაეწია საერთაშორისო ბაზარზე, ექსპორტი საგრძნობათ შემცირდა და შეადგენს მხოლოდ 29 პროც. იმ ექსპორტისას, რომელსაც ადგილი ჰქონდა ომამდის. ტეტვალის აზრით გერმანიის სავაჭრო ბალანსი უფრო პასიური იქნებოდა, რომ ვალიუტის ღირებულების დაკარგვას არ ქონოდა ადგილი.

რაც შეეხება გერმანიის საგადასახადო შესაძლებლობას ტეტვალი ამტკიცებს, რომ გერმანიას არავითარი წყარო არა აქვს თავის ვალების დაფარვისათვის, თუ ეს ვალები აუცილებლათ ოქროთი იქნენ გადახდილი.

მეორე საინტერესო დოკუმენტად, რომელიც ამავე საკითხს არკვევს, მაგრამ სხვა თვალსაზრისით, უნდა ჩაითვალოს ბროშიურა გამოქვეყნებული გვრმანიის სტატისტიკურ ბიუროს მიერ.

ამ ბროშიურაში მოყვანილია გერმანიის საგადასახადო ბალანსი, რომელიც შეადგენდა ომამდი 1.000.000.000 მარკას, ხოლო ომის განმავლობაში საგადასახადო ბალანსის დეფიციტი 15 მილიარდ ოქროს მარკას უდრიდა.

შემდეგ ოთხი წლის განმავლობაში დეფიციტი გადიდდა დაახლოვებით 14 მილიარდ ოქროს მარკით. დეფიციტის შევსება ხდებოდა ოქროს ექსპორტით, ქარხნების, სახლების და მიწების უცხო კაპიტალისტებზე მიყიდვით, ფასიან ქაღალდების განაღდებით და ბანკნოტების ექსპორტით.

ამით მტკიცდება ტეტვალის შეხედულება, რომლის თანახმად გერმანიისათვის ამჟამათ შეუძლებელია ოქროთი გადასახადის წარმოება.

რაც შეეხება საზღვარ-გარეთ გატანილ გერმანიის ქონებას, თუმცა ეს ქონება საკმაოთ დიდია, (ტეტვალის აზრით 200.000.000 გირვანქა სტერლინგის ღირებულებას შეადგენს), არ არსებობს არავითარი საშუალება რომ ეს თანხა ძალით იქმნეს ხელში ჩაგდებული, და ნებით კი გერმანია მას არ დასთმობს. ამით მას ეკარგება ყოველივე მნიშვნელობა სარეპარაციო საკითხის გადაწყვეტის დროს.

— **ჩათახის ქარხნის ნედლი მასალით მომარაგება.** სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭომ დაადგინა აღძრას შუამდგომლობა საქართველოს უმაღლეს ხელისუფლების წინაშე, რათა გაღებული იქნეს საგრძნობი თანხა ჩათახის ქარხნის ნედლი მასალით უზრუნველსაყოფათ.

— **დახმარება ინვალიდებს.** წითელი ლაშქრის მომხმარებელმა საზოგადოებამ ინვალიდების არტელს შესწირა 150 მილიონამდე ღირებული ხეტყის მასალა, პლეხანოვის პროსპექტზე კლუბის მოსაწყობათ.

— **ტრამვაის მუშაობა.** ივნისის პირველ ნახევრის განმავლობაში ტრამვაის მუშაობით შემოვიდა 44,784,774,000 მანეთი [illegible] 41,667,066,000 მანეთი წმინდა მოგება დარჩა 3,117,700,000 მან.

— **უმუშევრები.** 4 ივლისს შრომის ბირჟაში აღრიცხვაზე გამოცხადდა—523 უმუშევარი, ჩაეწერა —110, გაიგზავნა სამუშაოზე 69.

ახალი ამბები

— **მასწავლებელთა რიცხვის გამრავლება პროვინციებში.** სოციალურ აღზრდის მთავარ მმართველობის სასკოლო განყოფილებამ დაადგინა; პროვინციების სკოლებში სწავლების ნაყოფიერ მსვლელობისათვის, მომავალ სამოსწავლო წლიდან გამრავლებულ იქნეს მასწავლებელთა რიცხვი.

— **მოსწავლეთა ჯარში გაწვევის ვადის გადადება.** განათლების კომისარიატმა, განათლების განყოფილებებს დაუგზავნა ცირკულიარი, რომ თანახმად სახ. კომ. საბჭოს დადგენილებისა—საშუალო და უმაღლეს სასწავლებლების მოსწავლეებს სწავლის დასამთავრებლად ჯარში გაწვევის ვადა გადაედოთ, პირველათ—სწავლის დამთავრებამდე, ხოლო, მეორეთ—26 წლის ჰასაკამდე.

— **კოოპერაციის საერთაშორისო დღე.** 7 ივლისს ტფილისში გაიმართება კოოპერაციის საერთაშორისო დღე, ამ დღეს კოოპერატიული დაწესებულებები მოწყობილი იქნებიან სადღესასწაულოთ. ქალაქის სხვადასხვა რაიონებში გაიმართება ლექციები კოოპერაციის მნიშვნელობაზე, საღამოები და სხ.

— **„მუშათა კოოპერატივის ქუჩა“** კოოპერაციის საერთაშორისო დღესასწაულის მომწყობ კომისიამ შუამდგომლობით მიმართა ქალ. აღმასკომს, რათა კირკის ქუჩას დაერქვას: „მუშათა კოოპერატივის ქუჩა“.

— **მაღაზიის გახსნა ნაძალადევში.** საერთაშორისო კოოპერატივის დღეს (7 ივნისს) ნაძალადევში „ზაკტპო“ ხსნის რკინის-გზის მუშა-მოსამსახურეებისათვის უნივერსალურ მაღაზიას.

— **სახ. მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს თავმჯდომარეს დანიშვნა.** საქ. ცენტ. აღმასრულებელ კომიტეტის პრეზიდიუმმა სახ. მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს თავმჯდომარეთ დანიშნა ამხ. ჟუჟიკაშვილი.

ტფილისის საქალაქო კონფერენცია.

მე-5 სხდომა.

სხდომა იხსნება საღ. 7 საათზედ.

თავმჯდომარეობს ამხ. პ. კვირკველია.

მოსმენილ იქნა მოხსენება სამანდატო კომისიის, თავის მუშაობის დასრულების შესახებ—საიდანაც ირკვევა, რომ კონფერენციას უნდა დასწრებოდა 31 დელეგატი: დაესწრო 30—ამაში გადამწყვეტი ხმით—26, სათათბიროთ—4, დელეგ. რაიკომის მიხედვის ნაწილდება შემდეგნაირად: 2 რაიკომი—5 დელეგატი, 3 რაიკომი—4 დელეგ., 4 რაიკომი—17 დელეგატი. მამაკაცი—29. სოციალურ მდგომარეობით ნაწილდებიან: გლეხი—20, ყოფ. აზნაურებიდან—10, სხვადასხვა პროფესიის—18 დელ., მუშა—6, სტუდენტი—6, უმაღლეს სწავლა დამთავრებულნი—5, საშუალო—21, დაბალი განათ.—4, ცოლიანები—11, უცოლო—19. თანახმად არსებულ მეტრისა ესწრება კონფერენციას სწორი რიცხვი დელეგატების.

შემდეგ მოსმენილ იქმნა მოხსენება პარტიულ პროგრამის შესახებ—მომხსნებელია ს. ხუნდაძე. მომხსენებელი აღნიშნავს თავის მოხსენების საგანს, ლაპარაკობს—რომ მივედით ისეთ საკითხამდი, რომელიც არის მეტად სერიოზული.

მომხსენებელი ვრცლად ეხება პარტიის პროგრამის შემუშავების საკითხს სოციალისტ-ფედერ. პარტიაში.

აღნიშნავს პარტიის ძირითად პრინციპების გაგებას და მისგან ლოღიკურად გამომდინარე პრაქტიკულ პოლიტიკის საკითხებს, ჩერდება პარლამენტარიზმა და დიქტატურაზედ, გარდამავალი პერიოდის განხილვაზედ და სხვ.

ვრცლად ახასიათებს ფედერაციის საკითხს და ერთა ურთიერთობის ფორმებს.

მოხსენების შემდეგ იმართება კამათი.

ჩაწერილია 8 ორატორი.

პირველ სიტყვაში ამხ. კ. ბაქრაძე გაკვრით ეხება პარტიის ისტორიის ზოგიერთ მომენტებს. აღნიშნავს, რომ ჩვენთვის არც წინად ყოფილა პარლამენტარიზმი საშუალებათ სოციალიზმის დამყარებისა. ეხება პროგრამის ზოგად მხარეებს და მემარჯვენეთა ღალატს ძირითადი პრინციპების მიხედვით.

შემდეგში სიტყვა ეკუთვნის ამხ. ს. ამაღლობელს, რომელიც ფართედ ეხება საკითხს. ახასიათებს გარდამავალი პერიოდის გაგებას ჩვენი პარტიისა და კომუნისტების მიერ. არკვევს მარქსის თვალსაზრისს გარდამავალი პერიოდის შესახებ. ვრცლად ეხება პარტიის ძირითადი პრინციპების გაგებას და მისგან გამომდინარე ბრძოლის მეთოდებს, გარდამავალი პერიოდისათვის. კონფერენციის ყურადღებას აჩერებს მემარჯვენე ფედერალისტების დამოკიდებულებას პარტიის პროგრამის პრინციპებთან,

ამხ. ს. ამაღლობელი განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს პარტიის მიერ ნაციონალური კითხვის დაყენებას და იმ იურიდიული ორგანიზაციების ფორმებს, რომლითაც პარტიას მიაჩნდა და მიაჩნია სწორედ აღნიშნულ საკითხის გადაწყვეტისათვის, ოპონენტი გზა და გზა ეკამათება ზოგიერთ დებულების შესახებ მომხსენებელს.

რეგლამენტის ძალით სხდომა იხურება ღამის 10 ნახ. ს.

ამიერ-კავკასიის საბჭოთა რესპუბლიკების საგარეო ვაჭრობა

იმპორტი-შემომტან სახელმწიფოების მიხედვით.

თუ შემოტანილ საქონლის რაოდენობას განვიხილავთ-შემომტან ქვეყნების მეხედვით, მისი რაოდენობის-წონის თვალსაზრისით შემდეგს ვხედავთ.

შემოტანილ საქონლის რაოდენობის მიხედვით პირველი ადგილი უჭირავს იტალიას—შემოუტანია 1517,8 ათ. ფუთი, ანუ თითქმის მესამედი—29,4 პროც. მთელი შემოტანილი საქონლის. ამ რაოდენობიდან საარსებო საგნებია 1062 ათ. ფ., ნაწარმოები 353 ათ. ფ. და ნედლი ნახევრად დამუშავებული საქონელი—176,2 ათ. ფუთი.

ამერიკა სდგას მეორე ადგილზე—შემოუტანია—1432,5 ათ. ფ. ანუ 26,4 პროც. შემოტანის უმთავრესი ჯგუფებია საარსებო საგნები—1.378,1 ათ. ფ. ნაწარმოები—32,6 ათ. ფ. და ნედლი-ნახევრად დამუშავებული საქონელი—21,9 ათ. ფ.

მესამე ადგილი უჭირავს რუმინიას—შემოუტანია 684,7 ათ. ფ. ანუ 12,6 პროც. მთელი შემოტანის. შემოუტანია სულ საარსებო საგნები.

მეოთხე ადგილზე სდგას ავსტრალია—354,6 ათ. ფ. ანუ 6,5 პროც. სულ საარსებო საგნები.

მეხუთე ადგილი უჭირავს ჰოლანდიას—311,8 ათ. ფ. ანუ 5,7 პროც. მათ შორის შემოუტანია საარსებო საგნები—309,6 ათ. ფ.

მეექვსე საფრანგეთი—253,4 ათ. ფ: ანუ 4.7 პროც. მათ შორის შემოუტანია უმთავრესად საარსებო საგნები—191,7 ათ. ფ. და ნაწარმოები 53,5 ათ. ფ.

მეშვიდე ბოლგარია—242,5 ათ. ფ. ანუ 4,5 პროც-, მათ შორის საარსებო საგნები—242,4 ათ. ფუთი,

მერვე ოსმალეთი—146,8 ათ. ფ. **მეცხრე სტამბოლი** 99,4 ათ. ფ.,

მეათე გერმანია—71,4 ათ. ფ. და სხვა დანარჩენი სახელმწიფოები.

თუ შემოტანილ საქონლის ღირებულებაზე გადავალთ, შემდეგს ვხედავთ:

1922 წ. იმპორტი—ათას მანეთობით.

№№ რიგ.	შემომტანი ქვეყნები	საარსებო საგნები	ნედლი და ნახ. დამუშ. საქ.	ცხოველები	ნაწარმოები	დაუსახელ.	სულ
1	ავსტრალია	393,6	—	—	—	—	393,6
2	ამერიკა	2.655,1	115,7	—	5.162,6	0,2	7.933,6
3	ბოლგარია	268,9	—	—	1.1	—	270,0
4	ინგლისი	174,7	200,3	—	3.029,2	—	3.404,2
5	იტალია	2.504,4	966,7	—	27,937,2	61,9	31.470,2
6	ოსმალეთი	136,2	40,6	20,2	196,6	0,3	393,9
7	რუმინია	683,5	—	—	—	—	683,5
8	საფრანგეთი	869,2	171,0	—	1.337,7	0,2	2.378,1
9	სტამბოლი	185,4	25,3	—	1.933,3	0,0	2.144,0
10	ჩეხო-სლოვაკია	70,6	—	—	179,1	—	249,7
11	დანარჩენი ქვეყნები	1.146,0	206,8	—	1.155,7	1,6	2,510,0
	სულ	8.087,6	1.726,4	20,2	40.932,5	64,2	51.830,8

წონის მსგავსათ, **იტალიას პირველი ადგილი უჭირავს იმპორტის ღირებულებაში.** მასზე მოდის 31.470,2 ათ. მან. ანუ 60.7 პროც. მთელი ღირებულების, წინიდან მასზე მოდიოდა 29,4 პროც.

იტალიიდან შემოტანის უმთავრესი საგნები ყოფილა: პურეული მარცვლათ—307 ათ. ფ. 339,3 ათ. მანეთის, ფქვილი 404,2 ათ. ფ. 718,7 ათ. მანეთის, შაქარი ნატეხი—156,4 ათ. ფ. 370,8 ათ. მ. შაქარი ფხვნილი 81,2 ათ. ფ. 162,5 ათ. მანეთის, ტყავი 8,3 ათ. ფ. 420,6 ათ. მან. ლითონი უხმარი 32,2 ათ. ფ. 184,2 ათ. მან., ფეხსაცმელი 5 ათ. ფ. 789 ათ. მან., ქაღალდი—46,9 ათ. ფ. 516,8 ათ. მან.. მატყლის ქსოვილი 20,4 ათ. ფ. 3012,7 ათ. მან., შამბის ქსოვილი—116,9 ათ. ფ. 11.309 ათ. მან. და ტანსაცმელი 25,1 ათ. ფ. 10.314,1 ათ. მან. ჯაგარი—2,8 ათ. ფ. 155,1 ათ. მანეთის და ხალიჩა 32,3 ათ. ფ. 1.015 ათ. მან.

იმპორტის ღირებულებაში—**მეორე ადგილი უჭირავს ამერიკას,** წონის მიხედვით მას ესევე ადგილი ეჭირა.

შემოუტანია 7.933,6 მანეთის საქონელი, რაც მთელი შემოტანის 15,3 პროც. შეადგენს. შემოტანის მთავარი საგნები ყოფილა: ფქვილი 1.080,1 ათ. ფ. 1.922,3 ათ. მანეთის, შაქარი ნატეხი—128 ათ. ფ. 303,4 ათ. მან. შაქარი ფხვნილი 125,1 ათ. ფ. 250,3 ათ. მან. ფეხსაცმელი—4,2 ათ. ფ. 655,6 ათ. მან. ავტომობილები და მისი ნაწილები 1,7 ათ: ფ. 99,9 ათ. მან. ბამბის ქსოვილი 10,5 ათ. ფ. და ტანსაცმელი 5,9 ათ. ფ. 3.184,3 ათ. მან.

ამერიკის შემდეგ—**მესამე ადგილზე სდგას ინგლისი.** შემოუტანია 3.404,2 ათ. მან. საქონელი, რაც შეადგენს იმპორტის 5,6 პროც.

ინგლისიდან შემოტანილია უმთავრესად ლითონი უხმარი—18,6 ათ. ფ. 127.3 ათ. მან. ფეხსაცმელი—0,7 ათ. ფ. 113,2 ათ. მან. მატყლის ქსოვილი—1,1 ათ, ფ. 162,4 ათ. მან. ბამბის ქსოვილი 1,2 ათ. ფ. 113,3 ათ. მან. და ტანსაცმელი 4, ათ. 2.194,5 ათ. მან.

იმპორტში—**მეოთხე ადგილი ეკუთვნის საფრანგეთს.** შემოუტანია 2.378,1 ათ. მან. საქონელი, მთელი შემოტანის 4,6 პროც.

უმთავრესი საიმპორტო საგნები ყოფილა—ფქვილი 102,1 ათ. ფ. 181,7 ათ. მანეთის, შაქარი 76 ათ. ფ. 170,2 ათ. მან. ავტომობილი და მისი ნაწილები 1,5 ათ. ფ. 104,9 ათ. მან. შალის ქსოვილი 1,3 ათ. ფ. 198,1 ათ. მან. ბამბის ქსოვილი 1.5 ათ. ფ. 149,9 ათ. მან. ტანსაცმელი 0,8 ათ. ფ. 310,5 ათ. მან. და საპონი 31,1 ათ. ფ. 192,2 ათ. მანეთის.

მეხუთე ადგილი უჭირავს სტამბოლს. შემოტანილი საქონლის ღირებულება უდრის 2.144 ათ. მან. ანუ 4,0 პროც. მთელი იმპორტის.

სტამბოლიდან შემოტანის უმთავრესი საგნები ყოფილა: ფქვილი—59,6 ათ. ფ. 106,1 ათ მანეთის, ბამბის ქსოვილი 3,7 ათ. ფ. 360,1 ათ. მან. და დანარჩენი ქსოვილიც 4,7 ათ. ფ. 459,5 ათ. მან. და ტანსაცმელიც 1,9 ათ. ფ. 884 ათ. მან.

რაც შეეხება დანარჩენ სახელმწიფოთ, მათი მონაწილეობა არის უმნიშვნელო და თანამიმდევრობა—კი აქვთ შემდეგი. **მეექვსეა—რუმინია,** შემოუტანია 683,5 ათ. მან. საქონელი. **მეშვიდეა ოსმალეთი**—393,9 ათ. მან. **მერვეა ავსტრალია**—493.6 ათ. მან. **მეცხრეა ბელგია** 270,0 ათ. მან. **მეათეა ჩეხო-სლოვაკია** 249,7 ათ. მან. და შემდეგ დანარჩენი ქვეყნები, რომელთა იმპორტის საერთო ღირებულება უდრის 2.510 ათ. მანეთს.

ამნაირათ, ჩვენ დავინახეთ, რომ საქართველო, აზერბეიჯანის და სომხეთის საიმპორტო ვაჭრობაში წონის და ღირებულების მიხედვით წარსულ წელს პირველი ადგილი სჭერიათ იტალიას, ამერიკას, მხოლოდ წონის მიხედვით მესამე—რუმინიას, მეოთხე ავსტრალიას და მეხუთეც ჰოლანდიას, იმ დროს როდესაც ღირებულებაში მესამე ადგილი უჭირავს ინგლისს, მეოთხე საფრანგეთს და მეხუთეც სტამბოლს.

ეხლა ნათლად სჩანს დაინტერესებულ სახელმწიფოთა მონაწილეობა, როგორც შემოტანის, აგრეთვე რესპუბლიკებიდან გატანით ვაჭრობაში.

7. ექსპორტი და იმპორტი საბაჟოების მიხედვით.

გარდა ზემო აღნუსხულის საჭიროთ მიმაჩნია განვიხილოთ აგრეთვე საქართველოს ტერიტორიაზე მდებარე თვითეული საბაჟოს მონაწილეობა საქონლის გატანის თუ შემოტანის საქმეში.

1922 წ. ექსპორტი—ათასობით.

საბაჟო.	ფუთი.	მანეთი.
ახალციხის	0,0	0,1
აჭარის-წყალის	1,7	3,0
ბათუმის	7.117,2	11.170,8
სოხუმის	102,0	794,8
ფოთის	9,727,0	1.963,0
	16.947,9	13.931,7

როგორც მოყვანილ დაპირისპირებიდან ვხედავთ, მთელი საექსპორტო ვაჭრობა წარმოებული ბათუმის, სოხუმის და ფოთის საბაჟოებით.

გატანილ საქონლის წონის მიხედვით—**პირველი ადგილი უჭირავს ფოთის საბაჟოს,** გატანილა ფოთით 9,7 მილ. ფუთი საქონელი, რაც მთელი გატანის 57,4 პროც. შეადგენს. ფოთის საბაჟოთი გატანის უმთავრესი საგანი ყოფილა შავი ქვა.

მეორე ადგილი ეკუთვნის ბათუმის საბაჟოს. გატანილა 7,1 ათ. ფ., რაც მთელი გატანის 42,0 პროც. ბათომის საბაჟოდან გატანის უმთავრესი საგანი იყო ნავთი და მისი ნაწარმი.

მესამე ადგილი უჭირავს სოხუმს. გატანილა 0,1 მილ. ფ. ანუ 0,6 პროც.

ღირებულების მიხედვით—პირველი ადგილი უჭირავს უკვე ბათუმს—11,2 მილ. მან. ანუ 80,2 პროც., მეორე ფოთს—1,963 ათ. მან. ანუ 14,1 პროც. და მესამეც სოხუმს 0,8 მილ. მანეთი ანუ 5,7 პროც.

1922 წ. იმპორტი—ათასობით.

საბაჟო	ფუთი	მანეთი.
ანაკლიის	0,2	0,1
ახალციხის	0,1	0,8
აჭარის-წყლის	2,2	30,7
ბათუმის	3.646,2	46.900,1
თბილისის	30,5	602,3
სოხუმის	74,6	1.980,2
ფოთის	1.681,5	2.306,8
ქობულეთის	1,8	9,8
	5.437,1	51.830,8

როგორც წონის, აგრეთვე ღირებულების მიხედვით, უმთავრესს დასახელებულ საბაჟოებს ერთნაირი თანამიმდევრობა აქვთ.

პირველია ბათომის საბაჟო. მასზე მოდის 3,6 მილ. ფუთი ანუ 67,1 პროც. მთელი წონის და 46,4 მილ. მან. ანუ 90,5 პროც. მთელი იმპორტის ღირებულებას.

მეორე ადგილი უჭირავს ფოთს. შემოტანილა 1,7 მილ. ფ. ანუ 30,9 პროც. და 2,3 მილ. მან ღირებული—4,5 პროც. იმპორტის ღირებულებას.

მესამე ადგილზე სდგას სოხუმის საბაჟო. მასზე მოდის 74,6 ათ. ფ. 1,4 პროც. და 1,9 მილ. მანეთი—3,8 პროც. იმპორტს.

დანარჩენი საშუალების მონაწილეობა უმნიშვნელოა.

მაშასადამე, ექსპორტის წონაში—პირველი ადგილი უჭირავს ფოთის საბაჟოს, ხოლო ექსპორტის ღირებულებაში და იმპორტის ღირებულება-რაოდენობაში კი ბათომის საბაჟო პირველ ადგილზე სდგას. ამ საბაჟოს საქონლის მნიშვნელოვანი ნაწილი ტრანზიტული ხასიათისაა. რაოდენობა-ღირებულების მიხედვით ექსპორტში თუ იმპორტში სოხუმს უჭირავს მესამე ადგილი.

ასეთია მოკლე სურათი ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკათა საგარეო ვაჭრობის შედარებით მშვიდობია დროის ექსპორტ-იმპორტთან.

განხილულიდან გამომდინარე საჭირო პრაქტიკულ ნაბიჯთა გადადგმა-კი სათანადო უწყებათა საქმეა და მე ამ მხარეზე მკითხველის ყურადღებას არ შევაჩერებ.

ლ. ვ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ისევ ენის შესახებ

„კომუნისტის“ მე-149-მე ნომერში: „ჩვენს მთავარ ამოცანას შეადგენს, რომ საბჭოთა ხელის უფლება აკავშირებდეს და ეკონომიურ მშრომელ მასას რაც შეიძლება ენის, ყველა დაწესებულებაში [illegible] უნდა იყოს სამშობლო ენა“.

ეს დებულება მართლაც და დიდ სიამოვნებას არის ყველა [illegible] ერის შვილს, რომელიც ენასაც [illegible] „საბჭოთა [illegible]“ [illegible]. [illegible] რომ [illegible] ქართული ენის [illegible] ქართველი [illegible] მუშები და [illegible] წვრილი ინტელიგენცია, იმ შემთხვევაში სოფლის გლეხობას დაეკარგება ხალისი ქართული ენის შესწავლის. „მაინც რას გამომადგება“ და ამ გზით ქართული ენა არამც [illegible] განვითარდება, არამედ ჩამორჩება უკან და ბოლოს დროს ჯვარი დაესმის. ამის უარყოფა არ შეიძლება. მდგომარეობა ქმნის სურვილს [illegible] ამის მაგალითს გვაძლევს [illegible] პოლიტიკა. [illegible] ქართული ენა [illegible] ერთად ერთი წარმოება არის, რომელსაც ასთე ეტანებიან ქართველი მუშები და [illegible] ხალხში ძაან გაზდის.

ვ. მ—ძე.

„ფურცლები დღიურდან“

(გაგრძელება)

19 თებერვალი 1907 წ.

მე ძალიან ადრე ვიგრძნე ცხოვრების უსამართლობა და დავრწმუნდი იმაში, რომ ძალმომრეობაზე აშენებული მხოლოდ ძალმომრეობით მოისპობა. უმცირესობა ბატონობს უმრავლესობაზე—ერთი ადამიანი განაგებს ბედ-იღბალს მილიონ ადამიანებისას, უმცირესობა განიცდის განცხრომას და ბედნიერებას, მაშინ როდესაც უმრავლესობა იტანჯება და უბედურია! რათ არის ასე? იმიტომ, რომ უმრავლესობა წარმოადგენს ისეთ ძალას, რომელსაც ჯერ ვერ უცვნია და ვერ შეუგნია თავის თავი და არ გაუგია ჯერ ის, თუ რა დიდ ძალას წარმოადგენს. ეს ძალა ხალხია, ხალხი კი მთელს ქვეყანაზედ ერთია, რადგან მან არ იცის განცალკევება და გასხვავება და მას აერთებს ყველგან და ყოველთვის ერთი და იგივე შრომა! მშრომელი ხალხი წარმოადგენს იმ უმრავლესობას, რომელსაც აკლია მხოლოდ შეგნება თავის ძალისა და მისი გაერთიანება მთელს ქვეყანაზედ: იმ დღეს როცა ეს მოხდება—მოისპობა ყოველი უსამართლობა დედა-მიწაზედ და დაემხობა მაზედ დამყარებული ბატონობა უმცირესობისა. უმრავლესობის დიად მომავალში უნდა გათქვიფოს უმცირესობა და მისი ინტერესები! მშრომელი ხალხის გარეშე ვერ იბოგინებს ვერც ერთი „საზოგადოება“ ან „წრე“, რომელიც არ იქნება მჭიდროდ მასთან დაკავშირებული და ღრმად ფესვებ გადგმული! გაითქვიფება ის „ინტელიგენციაც“, რომელიც სულ წინ გარბის და უკან აღარ იხედება, მშრომელ ხალხს ანგარიშს არ უწევს და მასა ჰშორდება! ხალხის გამოღვიძების დღეს ჩამოვარდება უფსკრული მას და ასეთ ინტელიგენციის შორის და ხალხი არ აპატივებს უმცირესობას მას, რომ იგი მაზედ განათლებული და შეგნებულია! იგი ჩაჰნთქავს ინტელიგენციას ისე, როგორც დამშეული მგელი, სამხეცოში დამწყვდეული,—ლამაზ ფარშევანგს! იგი არ აპატივებს ფარშევანგს იმას, რომ იგი თავისუფლად დასეირნობდა მაშინ, როდესაც იგი დამწყვდეული იყო, რომ იგი სარგებლობდა გაბატონებულთა პრივილეგიებით და უფლებით მაშინ, როდესაც იგი მოკლებული იყო ყოველს უფლებას და იტანჯებოდა! და იგი გაჰბტყვნის მას სულ-მთლად და გააცლის ლამაზ ბუმბულს და აჭრელებულს ფრთებს. განრისხებული და შურის მაძიებელი იგი დასჯის ბევრს ისეთს, რომელიც მის წინაშე არ სტყუის, მაგრამ ხალხი არ გაუწევს ანგარიშს უმცირესობას, რომელიც არა სცნობდა უმრავლესობას და სულ წინ გარბოდა „პირადი ბედნიერებისთვის“. „დედის წინ მახტომელ კვიცს—მგელი შესჭამს!“...

რომელიმე „საზოგადოებას“ ანუ „წრეს“, რომელიც წარმოადგენს საშინელ უმცირესობას ხალხთან შედარებით ისე, როგორც ერთი ცვარი ზღვაში გადაგდებული, რაც უნდა განათლებული და დაწინაურებული იყოს იგი და აღჭურვილი ყოველ გვარ კულტურულ სიმდიდრით,—მაინც და მაინც, მას არა აქვს არავითარი უფლება თავზედ წამოაჯდეს უმრავლესობას და იბატონოს მასზედ, უკარნახოს ხალხს ის, რაც მხოლოდ მისი სურვილია, მისი ნება, მისთვის ადვილად მისაღები და გასაგები. ერთი ადამიანის უფლება ცხოვრებაზედ —და უფლება მრავალ მილიონ ადამიანთა—არის მხოლოდ ერთი და იგივე უფლება ცხოვრებაზედ და ეს უფლება მუდამ დამყარებული უნდა იყოს უმრავლესობაზედ, მის ინტერესებზედ, მის ბედნიერებაზედ...

შეუძლებელია და ყოვლად დაუშვებელი ის, რომ ერთს ადამიანს ანუ ერთს წრეს ენაცვალოს უმრავლესობა და მისი ინტერესები?.. მე ვერ წარმომიდგენია ისეთი „შეგნებული“ ადამიანი, რომ [...]ლის ბედნიერებაც შესაძლებელი იყოს მაშინ, როდესაც მის მოძმენი, ე. ი. ადამიანთა უმრავლესობა უბედურია და ცხოვრების უსამართლობას განიცდის?! მე ვერ წარმომიდგენია განვითარებული პიროვნება, რომელიც ვერა ჰგრძნობდეს იმას, რომ მისი ბედნიერება, თუ კი იგი მას აქვს, დამყარებულია სხვისა უბედურებაზედ და ის, რაც მას აქვს, არა აქვს სხვას და უმრავლესობა მას მოკლებულია!.. და თუ მას მეტი აულია აქამდის ცხოვრებიდან, განა ეს აძლევს მას უფლებას მომავალშიაც ართოს სხვებს და სძარცვოს უმრავლესობა?! არა და არა! ათასჯერ არა! ის უკვე დამნაშავეა ხალხის წინაშე მით, რომ სხვაზედ მეტი აიღო და ნებსით თუ უნებლიეთ ქურდობა ან ყაჩაღობა ჩაიდინა!.. მან უნდა დაუბრუნოს ხალხს ყველა ის, რაც სხვაზედ მეტი აიღო და თვითონაც უნდა დაუბრუნდეს მას. სხვაფრივ და ხალხს გარეშე მისი ბედნიერება წარმოუდგენელია და შეიძლება იყოს მხოლოდ ზედმეტი და პარაზიტული: საუბედუროდ, ამას ვერა ჰგრძნობს ბევრი „განათლებული და შეგნებული“, რომელიც „პირად ბედნიერებაში“ ივიწყებს ყოველ ჭეშმარიტებას და ურიგდება უსამართლობას, ძალმომრეობაზედ აშენებულს!..

„შეგნებულს და განათლებულს“ უმცირესობას რომ წარმოდგენილი ჰქონდეს ის უფსკრული, რომელიც აღმართულია მისა და უმრავლესობის შორის იგი ნათლად დაინახავდა რა დიდი დანაშაული მიუძღვის მას ხალხის წინაშე... რა საშინელ განსაცდელშია მისი მომავალი. ამის სამაგალითოდ საკმარისია მარტო რუსეთი: წარმოიდგინეთ უზარმაზარი მხარე, თვალთუწვდენელ ველ-მინდვრებით, ამოუწურავ მადნეულებით, მადნიან მთებით და გაუჩეხავ ტყეებით; თვალთმაქცს ბუნებას ოსტატურად შეუმკია იგი ყველაფრით და დაუჯილდოვებია უთვალავ სიმდიდრით; მთელი ქვეყნის ტეხნიკური ძალები არა კმარა მათ დასამუშავებლად; მთელი ქვეყანა გამოიკვებება მისი პურით და გაბედნიერდება მისი სიმდიდრით... მაგრამ ამ მდიდარ მხარეში სცხოვრობს—მეტად ღარიბი ხალხი, რომელიც განიცდის სიმშილს და უბედურებას! ამ მდიდარ მხარეში, რომლის სიმდიდრით სარგებლობს მთელი ევროპა და რომლის ნედლი მასალა ამოძრავებს უცხო კაპიტალის ქარხნებს, საკუთარი ხალხი მოკლებულია ყოველ სიკეთეს და მას არა აქვს სალსარი აუცილებელ საჭიროებათა დაკმაყოფილებისათვისაც კი!

თითქმის 65 პროც. მცხოვრებთა სცხოვრობს უბრალო ქოხებში, ჩალით დახურულ წნურებში და ფიცრულებში შინაურ პირუტყვებთან ერთად და კულტურული მხრით იმყოფება პირველობითი მდგომარეობაში; მან არ იცის რა არის წიგნი და მასა ჰსწამს „ქათმის ღმერთები“ და კუდიანები!.. და ეს მაშინ, როდესაც ამ ხალხის ინტელიგენცია იპყრობს საყოველთაო ყურადღებას და ამ მხარეში იბადებიან ისეთი აზროვნობის ბუმბერაზები, როგორც დოსტოევსკი და ტოლსტოი, როგორც მეჩნიკოვი და მენდელეევი!.. ერთის მხრით ყოვლად განათლებული მეჩნიკოვი, რომელიც პარიზის ლაბორატორიებში ებრძვის მთელი კაცობრიობის მტერს—სხვა და სხვა სენის საშინელ ბაცილებს,—მეორის მხრით ციმბირელი „მუჟიკი“, ნამდვილი ველური, რომელიც ცარიელი ჰოროლის (рогатина) ანაბარა მიდის მარტოდ-მარტო საშინელ ციმბირელ დათვზედ!.. დოსტოევსკის აზროვნობა და მენდელეევის ტეორია და „ქათმის ღმერთები“ და კუდიანები!.. რა მოელის ამ მხარეს, როდესაც აქ ხალხი გამოიღვიძებს და წამოიშლება? რა მოელის ამ ინტელიგენციას, რომელიც ხალხს მთლად ჩამოშორებია და საშინელი უფსკრული ჩამოვარდნილა მათ შორის? რა გაუგებრობა, გაუტანლობა და შეუბრალებლობა უნდა გამეფდეს მათ შორის, როდესაც მშრომელი ხალხი შეიგნებს თავის თავს და ხელში იგდებს მთელს ძალაუფლებას! ხალხი გაანადგურებს იმ მხარეს, რომელიც მისთვის იყო საპყრობილე და სადაც მას იკავებდნენ როგორც სამხეცოში და ჩანთქავს იმ ინტელიგენციას, რომელიც დასეირნობდა თავისუფლად სამხეცოში ლამაზი ფარშევანგივით გაბუებული! რამდენი უბედურება დატრიალდება იქ, სადაც „პირადი ბედნიერება“ უმცირესობისა დამყარებულია უმრავლესობის უბედურებაზედ! სადაც შეგნება და განათლება უმცირესობისა აშენებულია შეუგნებლობაზედ და სიბნელეზედ უმრავლესობისა!..

მე უბედური ვარ მით, რომ კარგად ვგრძნობ ამას... მე ვიცი და ვხედავ იმ განსაცდელს, რომელშიაც ჩავარდნილა ინტელიგენცია რუსეთში: ეს არის ტრაგედია რუსის ერისა... მაგრამ ის, რაც რუსეთისთვის ტრაგედიაა, საქართველოსთვის ტრაგედიათ ვერ გარდაიქცევა: ქართველი ერი შეგნებულია და ქართველი ინტელიგენცია ლამაზი ფარშევანგი არ არის—ის არის მთის არწივი, რკინის გალიაში დამწყვდეული!..

ვენო ყორჩიბაში.

მუშათა ცხოვრება

29 ივნისს მოხდა გაერთიანებული კრება ამიერ-კავკასიის რკინის გზის დაცვის მეორე რაიონის რაზმელების „უბროფსოუჟის“ წარმომადგენელ ამხ. პოლეცკის თანდასწრებით. განხილულ იქნა შემდეგი საკითხები: 1) დელეგატების არჩევნები [illegible] ყრილობაზე დასასწრებლათ. 2) ამიერ-კავკასიის რკინის გზის დაცვის ყრილობაზე ორი დელეგატის არჩევა; 3) მიმდინარე საკითხები. მოკლე მოხსენება გააკეთა ამხ. პოლეცკიმ, რის შემდეგ წარმოდგენილ იქნა [illegible] სია, 7 კომპარტიის წევრი 28 [illegible] წარმოდგენილი სია მიღებულ იქნა. [illegible]

რკინის გზელი კოჩ.

ალმშენებლობის კავშირში

პროფტექნიკური კურსები

პროფტექნიკურ კურსებს, რომელიც გახსნილი იყო ამ რამდენიმე ხნის წინად, სწავლა დაამთავრა 26 კაცმა. ყველა კურსდამთავრებულნი გაწვეულნი იქნებიან საალმშენებლო სამუშაოებზე.

გორის ალნაშენად

საბ. მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს დადგენილებით გორის ალნაშენ კომიტეტს [illegible] გადაეცემა ცალკე საალმშენებლო კომიტეტს, რომელიც განსაკუთრებით აწარმოებს გორის აღდგენის საქმეს.

საალმშენებლო ტეხნიკურ წარმოების პროექტი

კავშირმა გამოიმუშავა საალმშენებლო ტეხნიკურ წარმოების გეგმა და საბოლოოდ განსახილველად და აზრის დასამოწმებლად [illegible] სატრესტო „[illegible]“ განყოფილებას.

პროფმუშაობისათვის

კავშირმა დაადგინა გააცხოველოს პროფმუშაობა კავშირის წევრთა შორის და ამ მიზნით დაარსოს ადგილკომიტეტი, სადაც დღემდის ისინი არ არსებობდნენ.

ჯამაგირების დარიგება მოხდება სისტემით

კავშირმა დაადგინა, მიიღო რა მხედველობაში რომ მუშა-მოსამსახურეთა ჯამაგირების დარიგების დროს ხდება უწესრიგობები, დაადგინა შემოიღოს [illegible] სისტემა და ამ რიგად თავიდან აიცილოს უკმაყოფილება [illegible].

აგარაკი „[illegible]“

კავშირმა გაითვალისწინა რა აგარაკ „[illegible]“ შესანიშნავი მდებარეობა, რომელსაც მუშა-მოსამსახურეთ შეუძლია დიდი სამსახური გაუწიოს დასვენების დროს, გადაწყვიტა აგარაკისათვის დაარსოს სპეციალური ფონდი პროცენტულ ანარიცხებიდან.

მედიკო-სანიტ. კავშირში

მედიკო-სანიტარულ კავშირის მესამე ყრილობა.

მედიკო სანიტარულ კავშირის მესამე ყრილობა გადადო 1 ოქტომბრისთვის. მანამდე მაზრებში მოეწყობა სამაზრო ყრილობები.

მაზრების დასახმარებლად

კავშირმა ოზურგეთის, გორის, ზუგდიდის და სიღნაღის მაზრების დასახმარებლად მიავლინა ამხ. სვანიძე.

ბორჯომის კურორტში

ბორჯომის აგარაკის კონსულტანტებად დანიშნულია პროფესორები ამხ. ალადაშვილი და ვირსელაძე.

საუბარი გლეხთან

17. მრეწველობა, შეერთებული მიწად-მოქმედებასთან.

მრეწველობა დანარჩენ ქვეყნებში.

„ქარხნები მინდვრად“—აი საითკენ მიისწრაფის ცდა და მეცადინეობა შვეიცარიელთა და მათ საკავშირო მთავრობისა.

1901 წლამდე შვეიცარიას არ მოეპოვებოდა არავითარი ცნობა თავისი მრეწველობის შესახებ. ამ წელს კი საქარხნო ინსპექტორებმა გამოაქვეყნეს ცნობა, რომ მთელს შვეიცარიაში ითვლება 243.200 სამრეწველო მუშაო. მაგრამ აღმოჩნდა, რომ ეს რიცხვი ნახევარიც არ იყო იმისა, რაც ნამდვილად იყო.

1905 წელს შვეიცარიის მთავრობამ მოახდინა ოფიციალური აღწერა მრეწველობისა და აღმოჩნდა, რომ მთელს შვეიცარიაში ითვლებოდა 585.574 სამრეწველო მუშა და ამათში 100 ათასზე მეტი იყო ნამდვილი შინა-მრეწველი ქსოვისა, და წვნისა, საათების კეთებისა, სააბრეშუმო წარმოებისა და სხვა მრავალ წვრიმალისა.

ქარხნები და სახელოსნოები შვეიცარიაში მართლაც, „მინდვრად“ (ე. ი. სოფლად) შენდება, სადაც ბლომად არის მდინარეები და მთის ნაკადულები, რომლებზედაც აშენებენ ელექტრონის სადგურებს გასანათლებლად და როგორც მამოძრავებელ ძალის სახმარად მათში დამუშავებულ ელექტრონისა.

შინა-მრეწველობა გავრცელებულია აგრეთვე ავსტრიაში, უნგრეთში, იტალიაში, ამერიკის შეერთებულ შტატებში და თვით რუსეთშიაც უფრო მეტად, ვიდრე საფრანგეთსა და გერმანიაში.

რუსეთის მთავრობა (ძველი) რომ ხელოვნურად აბრკოლებდა გლეხის ამაღლებას ნივთიერად და გონებრივად. ასე რომ არ ყოფილიყო თამამად შეიძლებოდა გვეთქვა, რომ რუსეთის შინა-მრეწველობას დღეს პირველი ადგილი ეჭირებოდა მთელს ქვეყანაზე და ვერავითარი მსხვილი მრეწველები ვერ დასჯაბნიდნენ მას, მაგრამ რა ქნას სოფელმა, როცა მთავრობა ხელოვნურად ამკვიდრებს მსხვილ მრეწველობას რუსეთში და წვრილს კი აფოლებს ყოველი საშუალებით. მერე, ეს იმ დროს, როცა უტყუარი საერობო სტატისტიკის ცნობით მთელს რუსეთში შინა-მრეწველობით მზადდება 1.500 მილიონი მანეთის საქონელი, ე. ი. გაცილებით მეტი, ვიდრე მსხვილი მრეწველობით და გარდა ამისა, თუმცა მოსკოვის გუბერნია ითვლება მთელი რუსეთის მსხვილი მრეწველობის ცენტრად, აქაურ შინა-მრეწველთა სახელფასო მოგება (ზარაბოტოკ) მაინც სამჯერ აღემატება მსხვილი მრეწველობის ასეთსავე მოგებას.

აღსანიშნავია, აგრეთვე, რომ რუსეთში, იქაც კი, სადაც გლეხობას უჭირავს საუკეთესო მამულები მაგალითად, სტავროპოლის გუბერნიაში, გლეხებმა მაინც ისე განავითარეს სამრეწველო წარმოებანი, რომ მთელი რუსეთი მოჰფინეს ისეთი იაფი სააბრეშუმო ნაწარმოებით, რომ სამუდამოდ მოსპეს ამ საქონლის შემოზიდვა საფრანგეთიდან, ხოლო ორენბურგის გუბერნიაში და აზოვის ზღვის კიდეებთან საკვირველად განავითარეს სამეურნეო იარაღების კეთება, რომელიც ასე საჭიროა იქვე ადგილობრივ, როგორც ნამდვილ მიწად-მომქმედ ქვეყნისათვის. რაც შეეხება იმას, რომ შინა-მრეწველობის ნაწარმოებნი ასე იაფია იქ, ეს იმით აიხსნება, რომ მცხოვრებლებს აქვთ საკუთარი პური, სახლი, მწვანილი და სხვა...

იტყვით, რომ შინა-მრეწველობა ხელს შეუშლის მიწად-მოქმედებას, მაგრამ აქაც მაგალითები სულ წინააღმდეგს გვიმტკიცებენ და, პირიქით, ხელს უწყობს მის აყვავებას. ხოლო, თუ სადმე ეცემა მიწად-მოქმედება, ეს მხოლოდ იქ ხდება, სადაც გლეხებს ისეთი მცირე ან ცუდი მამული აქვთ, რომ დასამუშავებლად არა ღირს.

მცირე-მიწებიანი აგრეთვე, პირიქით, ხშირად, ქირაობენ ან ყიდულობენ კიდეც მიწას იმ ფულით, რომელსაც ესენი მრეწველობით შოულობენ. რუსეთში არის ორი სამრეწველო სოფელი—ვიორსმა და პავლოვო. ორივეში მისდევენ დანების კეთებას, გარჩევა იმაშია, რომ ვორსმელები მისდევენ მარტო დანების კეთებას უმიწად-მოქმედოდ და პავლოვოს მცხოვრებნი კი მისდევენ ორივეს—დანების კეთებასაც და მიწად-მოქმედებასაც და ამის გამო პავლოვო ყველაფრით უფრო მდიდარია ვორსმაზე.

ამ ჟამად ვრცელდება ყველგან ამერიკული **ტრაქტორები**. ეს ისეთი მანქანაა, რომ როცა გინდა მიწას მოხნავ და როცა გინდა გალეწავ ან დაფქვავ. ეს მანქანა, ეჭვი არ არის. დიდად შეუწყობს ხელს მიწის **ხაერთოდ** დამუშავებას (ხვნა-თესვას), და თან ბაღ-ბოსტნების და შინამრეწველობის აღორძინებას სოფლად, რადგანაც ოჯახს მეტი თავისუფალი დრო დაურჩება...

იგ. როხტომაშვილი.

[illegible]

სიღნაღი. კულტურული მუშაობა, რომელსაც განსაკუთრებული ყურადღება უნდა ჰქონდეს მიქცეული ქიზიყში და კერძოთ სიღნაღში ვერ არის დაყენებული ისე, როგორც ამას დღევანდელი პირობები გვიკარნახებს.

არავისთვის საიდუმლო არ არის, რომ ქიზიყი საუკეთესო ნაწილია კახეთის და მთელ საქართველოს როგორც კულტურულ და ისტორიულ ნაშთებით ისე თავისი სიმდიდრით, მაგრამ ისიც ცხადია, რომ ეს კუთხე ძრიელ ჩამორჩენილია კულტურულათ საქართველოს სხვა ნაწილებთან შედარებით. ეს კი ყოვლათ შეუწყნარებელია, რადგან ქიზიყელები საზოგადოთ ბუნებრივათ ნიჭიერი ხალხია და სწავლა განათლების ძლიერი სიყვარული აქვთ.

უმთავრეს ამოცანას კულტურულ ფრონტზე, უნდა შეადგენდეს მაქსიმალური მუშაობა საქართველოს ჩამორჩენილ ნაწილებში.

აგრარულმა რეფორმამ სამუდამოთ მიანიჭა მშრომელ გლეხს მიწა, მაგრამ ეს არ კმარა. მხოლოთ მაშინ მიაღწევს მიზანს ახალი მიწის კანონი, როდესაც გლეხს ექნება იმდენი სწავლა-განათლება, რომ შეეძლოს რაციონალურათ თავის მეურნეობის აღორძინება.

ეს ყველასათვის აქსიომა უნდა იყოს, მაგრამ, სამწუხაროთ ყველგან ამ საკითხის დიდი მნიშვნელობა კარგათ ვერ გაუგიათ და ჯეროვან ყურადღებას არ აქცევენ ამ მოვლენას. მაგალითათ: არა თუ მთელ ქიზიყში თვით მის დედა ქალაქში სიღნაღშიც, თითქმის კულტურული დაწესებულებები ძლიერ იშვიათია: ბიბლიოტეკა არ არსებობს, არის ხოლოთ სამკითხველო, მაგრამ სამკითხველოს საქმ

შეეში ძლიერ არეულია, თეატრის საკითხი ხომ დღემდის გადაუწყვეტელია. თუ მთავრობამ არ გადაიღო საჭირო თანხა თეატრალური მუშაკთა უზრუნველსაყოფათ. სოფლებს, განსაკუთრებით სორნადის ტექნიკუმს, აუტანელ პირობებში უხდება მუშაობა.

საქმე იმაშია, რომ დღემდის ტექნიკუმს არა აქვს საჭირო ბინა და ადგილობრივ ხელისუფლება ფიქრობს, პროფკავშირებს მიეხმარება, მაგრამ ტექნიკუმი ჯერ ისევ ძველ სამ პატარა ოთახში მოთავსებულა.

აუცილებელია „დარტყმითი" წესით მთელ ქიზიყის ფარგლებში მოგვარდეს სწავლა-განათლების საქმე. აუცილებელია, რომ მაზრაში გაიხსნას სამეურნეო სასწავლებლები, სამკითხველოები და სხვა კულტურული დაწესებულებანი. ამის აუცილებლობას მოითხოვს სამეურნეო მეურნეობის აღორძინების, მშრომელი მასის კულტურულ-პოლიტიკური აღზრდა.

სიმონ ჯიბაიშვილი.

P. S. სიღნაღის მაზრაში დაიწყო კომპანია კოოპერატივების ორგანიზაციისა. რწმუნებულება უკვე შეგროვდა სიღნაღში გამგეობის ამოსარჩევად.

ხ. ჯ.

დ. აბაშა. აბაშის ტექნიკუმი იქმნა დაარსებული 1918 წ. სწორედ იმ დროს, როდესაც სწავლა-განათლების საქმეს არ ჰქონდა ჯეროვანი ყურადღება მიქცეული საქართველოს რესპუბლიკაში. ახლად დაბრუნებულმა ბ. ცომაიამ შეუდგა ამ საქმის მოწყობას, საუკეთესო სოფლების შვილებს, რომლებსაც სხვაგან არ შეეძლოთ წასულიყვნენ საშუალო ცოდნის მისაღებად, გზა გაუხსნა, რომ ადგილობრივად მიიღონ საშუალო ცოდნა და გამოვიდნენ ცხოვრების ასპარეზზე ცოდნით აღჭურვილნი.

აბაშის ტექნიკუმს დღიდან მისი დაარსებისა მეტად ცუდ პირობებში უხდებოდა არსებობა, მაგრამ მიუხედავად ამისა, ტექნიკუმის გამგე დაუზოგავის ენერგიით განაგრძობდა თავისი პატიოსანი მიზნის ასრულებას და კიდევაც მისი მუყაითი მუშაობით აბაშის ტექნიკუმმა ამ წელს გამოუშვა შემდეგი კურს დამთავრებული მოწაფეები: 1) კაჭარავა ივლიანე, 2) კაჭარავა რაფიელი, 3) ლიპარტია ტიტე, 4) სიმონია ფილიპე, 5) უჩანეიშვილი სპირიდონ, 6) უჩანეიშვილი გრიგორი, 7) უჩანეიშვილი ტარასი, 8) ნოდია კლიმენტი, 9) ჩოჩია იონა, 10) ჩოჩია ევტიხი, 11) წულეისკირი ნინო და 12) გოჩოლეიშვილი ტერენტი. აღნიშნულ ახალგაზრდებს რამოდენიმე წლის განმავლობაში უხდებოდათ მეტად ცუდ პირობებში მეცადინეობა სასწავლებლის ტეხნიკურად მოუწყობლობის გამო, მაგრამ იმედი გვაქვს, რომ მომავალში საბჭოთა მთავრობა, რომელიც უმთავრეს ყურადღებას აქცევს ღარიბ გლეხების შვილების სწავლა-განათლებას, რომელსაც უმთავრეს საშვალებათ მიაჩნია ცოდნა კომინიზმის დასამყარებლად, დიდ ყურადღებით მოეპყრობა აბაშის ტეხნიკუმსაც.

მადლობას ვუძღვნით პატიოსან მუშაკს ცომაიას გაათკეცებული ენერგიით მუშაობისთვის.

ბაბუშია.

დევნა ქუჩის ვაჭრებს. უკანასკნელ ხანში ქალ. ბათომში, მილიციის მიერ დაიწყო ქუჩებში მოხეტიალე მოვაჭრე პირების დევნა: ართმევენ ტაჩკებზე წვანილს, კალათით კვერცხებს, ბავშვებს პაპიროსებს, მაწონს, რომელიც ჩამოაქვთ ახლო-მახლო მდებარე სოფლებიდან ქურთის ქალებს, სხვა და სხვა ხილეულობას და სხ. ამას ერთათ აგროვებენ ქალაქის მილიციასთან. მარქაფში, საიდანაც ჩამორთმევის შემდეგ ნაწილდება თანამშრომლებთა შორის, ნაწილი კი იგზავნება მილიციელთა სასადილოში. ყოველივე მოქალაქეს, რომელსაც უხდება ამ სურათის ყურება, და იმ წივილ-კივილის მოსმენა, რომელსაც ახდენენ დაჭერილი მოვაჭრენი, ცუდ შთაბეჭდილებას სტოვებს მათზე.

ნუ თუ შეუძლებელი არის ამ საკითხის ისრეთ მოგვარება, რომ შემდეგისთვის არ ექმნეს ამას ადგილი? ის მოქალაქე, რომელსაც თავის ოჯახის საჭიროებისათვის, და პირად მოთხოვნილებისათვის მოუკლია კვერცხი და მაწონი ჩამოუტანია ბაზარზე გასასყიდად, რათა შეიძინოს, რომელიმე მეტად ოჯახის საჭირო საგანი ჰკარგავს მას და ატირებული მიდის სახლისაკენ. ვინ იცის რა ვაი-ვაგლახი ტრიალებს მათ გულში არსებულ ხელისუფლებისადმი. მგონი, რომ ეს საკითხი სულ უბრალოა და ადვილი მოსაგვარებელია. ამისათვის მხოლოდ საჭიროა გამოიცეს განსაკუთრებული დადგენილება რომლითაც აეკრძალოს ქუჩაში ყველას განურჩევლად ვაჭრობა, გარდა ერთ მიმჩნეულ ალაგისა. ეცნობოს ეს ახლო მდებარე სოფლის მცხოვრებლებს, მილიციის საშვალებით, გამოქვეყნდეს გაზეთებში, რის შემდეგაც საჭირო არ იქნება ასეთი ზომების მიღება.

ხოფოკლი.

იხევ ქართული. მართველ პარტიის მიერ არა ერთხელ ყოფილა ბრძანება, რომ ქართულ ენას, როგორც სახელმწიფოს, პირველი ადგილი უნდა დაეთმოს, როგორც სასწავლებლებში, აგრეთვე დაწესებულებებში, მაგრამ ბრძანება ბრძანებად რჩება და ცხოვრებაში გატარებას თვითონ ქართველები ხელს უშლიან...

ვითომც იმასაც კი ლაპარაკობენ, რომ ქართული ენის მცოდნე „სპეციალისტები" აღარ გვყავს და სხვა. მაგრამ ეს არაა მართალი.

შემიძლია ვსთქვა, საქართველოს ყოველნაირ სპეციალისტს ნახავთ ზედმიწევნით მცოდნეს პოლიტიკურადაც სანდოს, მაგრამ განყოფილების უფროსებთ არ მოეწონებათ...

რაშია საქმე, ვინ არის დამნაშავე? რასაკვირველია ქართველები. მწარმოებლის მთელი თანამშრომელი ქართველებია, წარმოება კი რუსული. მაგალითად: სასურსათო კომისარიატის რწმუნებული ქ. ფოთში აქვე „იეკოს უნივერსალური" მაღაზია, ალმასკომის საფინგანში კი ქართულადაა, მაგრამ ერთი თანამშრომელი რუსულად აწარმოებს და მრავალი სხვა.

საჭიროა აწი მაინც არ განმეორდეს ასეთი, საჭიროა მთავრობამ ისევ უბრძანოს თავიანთ ურჩთ და სამუდამოდ აღკვეთოს დამრღვევი ცირკულიარული ბრძანებების ქართულ ენისადმი. საჭიროა ქართული ენა, ქართული დაწესებულება, ქართული მიმოწერა და ცოდნა...

ხ. ოდიშელი.

ღირშესანიშნავი შენაძენია ვაჩეიშვილის წიგნი ჩვენი სამეცნიერო ლიტერატურისთვის, მით უმეტეს რომ ქართულად ამგვარი არაფერი დაწერილა.

იმედია ავტორი თავისი შრომის დანარჩენ ნაწილებს ახლო მომავალში დაამთავრებს და ამ გვარად ქართულს მეცნიერების სალაროში თავის წვლილს შეიტანს.

ირ. ტარ.

წერილი რედაქციის მიმართ.

პატივცემულო რედაქტორო! გთხოვთ თქვენი გაზეთის უახლოეს ნომერში დაუთმოთ ადგილი შემდეგ შენიშვნას: გაზეთ „ტრიბუნის" № 504-ში, სადაც მოთავსებული იყო ჩემი ებრაულიდან ნათარგმნი პოემა „გალობათა გალობა" სოლომონისა, სამწუხაროდ გაპარულა ორი მნიშვნელოვანი კორექტურული შეცდომა: მე-3 თავის მე-5 მუხლში **ხწერია:** გინდ ირმის ფურ ირმებს **უნდა იყოს:** გინდ მინდვრის ფურ ირმებს. **ხწერია:** სანამ მოინდომებოდეს. **უნდა იყოს:** სანამ მო[illegible] ... დე იქონიონ ეს მხედველობაში „ტრიბუნის" მკითხველებმა.

პატივისცემით **გურცელ მაჩხოვი.**

1917 წლიდან ჩვენ ვითვლებოდით საქ. სოც.-ფედ. სარევოლიუციო პარტიაში. საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ, პარტიაში მომხდარ განხეთქილების გამო, ჩვენ დავრჩით პარტიის გარეშე. ეხლა კი დავინახეთ რა მემარჯვენე ფრთის უნიადაგობა, სრული ჩვენის შეგნებით და გატაცებით გადავდივართ მემარცხენე სოც.-ფედ. სარ. პარტიაში და ვიზიარებთ მის პლატფორმას.

აკაკი მასიკოს ძე ცინცაძე, შალვა ალექსანდრეს ძე კალანდაძე.

დ. ჩოხატაური.

მთავრობის მოქმედებანი და განკარგულებანი

ცირკულიარულად.

ყველა კოოპერატიულ რაიკავშირებს, ცეკავშირის განყოფილებებს, მთლიან მომხმარებელ საზოგადოებებს.

პატივცემულო ამხანაგებო.

კოოპერატიულ ორგანიზაციებისათვის კულტურა-განათლების გავრცელება ერთ-ერთ მნიშვნელოვან და საყურადღებო ფუნქციას წარმოადგენს. კოოპერატიული ორგანიზაცია, დაწყებული უმაღლეს კოოპერატიული გაერთიანებიდან (კავშირები) და გათავებული სულ პატარა ძირითადი (პირველი საფეხურის) კოოპერატივით, ერთსა და იმავე დროს არის დაწესებულება სავაჭრო და კულტურული. ასეთია მისი ბუნება და დანიშნულება, რომელიც გამომდინარეობს მისი არსებობის ძირითადი პრინციპებიდან.

დღეს, როდესაც. გაასკეცებულ ენერგიით სწარმოებს ბრძოლა ფართო მასების გათვითცნობიერებისთვის და მათი კულტურულათ ამაღლებისთვის, კოოპერაციამ მხურვალე მონაწილეობა უნდა მიიღოს და ერთ-ერთი საპატიო ადგილი უნდა დაიჭიროს ამ საქმეში.

ამ ჟამად უმაღლეს პარტიულ, პროფესიონალურ და სხვა ხელმძღვანელ ორგანიზაციებიდან გადმოსროლილია ლოზუნგი,—სოფელზე კულტურულ შეფობრს მიღება. აი, სწორეთ აქ ეძლევა კოოპერატიულ ორგანიზაციებს შემთხვევა და შესაძლებლობა თავის კულტურული მუშაობის გამოჩენისა და ამ დიდ საქმეში თავისი წვლილის შეტანისა, ვინაიდან კოოპერატივები ახლოს დგანან სოფელთან და სოფლის მშრომელ მასასთან.

ამისათვის ეს კითხვა, კითხვა კოოპერატივების მიერ სოფლებზე კულტურულ შეფობის მიღებისა, დღის წესრიგში სდგება და ამ მხრივ ყველა შესაძლებლობანი უნდა იქნას ამოწურული.

ამ კითხვის პრაქტიკულათ გადაჭრა, ცხოვრებაში გატარება ერთი და ორი დღის ან კვირის საქმე არაა, მაგრამ კოოპერაცია დღეიდანვე უნდა შეუდგეს მის განხორციელებას და დაუყოვნებლივ გადადგას პრაქტიკული ნაბიჯები.

7 ივლისს კოოპერაცია დღესასწაულობს კოოპერაციის საერთაშორისო დღეს. ამ დღეს მუშების და გლეხების ფართო მასების წინაშე ფართეთ უნდა გადაიშალოს კოოპერაციის ამოცანები, მისი მნიშვნელობა და მიღწევანი, აგრეთვე გადაიდგას ნაბიჯები, რომლებიც დაუმტკიცებენ მუშათა და გლეხთა მასსებს, რომ კოოპერაცია მართლაც მათი ორგანიზაციაა, მათი წიაღიდან გამოსული და მათზე მზრუნავი.

ერთ-ერთ ასეთ ნაბიჯათ და საშვალებათ უნდა ჩაითვალოს კოოპერატივების მიერ სოფლებზე შეფობის მიღება, რომელთაც უნდა დაუკავშირდეს 7 ივლისის დღესასწაული.

თანახმად ზემოთ თქმულისა 7 ივლისის დღესასწაულის ჩასატარეალათ ცენტრალური საორგანიზაციო კომისია წინადადებას აძლევს ადგილობრივ საორგანიზაციო კომისიებს, სარაიონო კოოპკავშირებს, მთლიან მომხმარებელ საზოგადოებებს და სხვა კოოპერატიულ ორგანიზაციებს ჩაატარონ 7 ივლისისთვის სოფლებზე კულტურული შეფობის მიღება.

პრაქტიკულათ ეს უნდა მოგვარდეს შემდეგი წესით: ესა თუ ის. კოოპერატიული ორგანიზაცია ირჩევს ერთ რომელიმე სოფელს, კულტურულათ შედარებით ჩამორჩენილს, იწვევს ამ სოფლის მცხოვრებთა ყრილობას, რომელზედაც აშუქებენ კითხვას კოოპერაციის საერთაშორისო დღის მნიშვნელობის შესახებ, აგრეთვე, კულტურულ შეფობის, მისი დანიშნულების და მიზნების შესახებ, უცხადებენ კოოპერატივების გადაწყვეტილებას მის მიერ სოფელზე შეფობის მიღებას. ამასთან უნდა იქნას აღნიშნული, თუ რა ნაბიჯები იქნება გადადგმული ახლო მომავალში შეფობის მიღებასთან დაკავშირებით კოოპერატივ—შეფის მიერ (სამკითხველოს კლუბის, წერა-კითხვის შესწავლა) გამოწერა გაზეთების და სხვა ასეთები.

სისწორით გატარება ცირკულიარისა ევალება რაიონის ინსტრუქტორებს.

საბჭოთა საქ. კოოპერატიული დღის ჩამტარებელი ცენტრალურ- კომისიის თავმჯდომარე: **ე. წივწივაძე.**

ცენტრალური კომისიის მდივანი: **მ. ცინცაძე.**

ტფილისის აღმასრულებელი კომიტეტის

სავალდებულო დადგენილება № 5.

30 ივნისი, 1923 წ.

მოიჯარადრეთ მიერ დარაბების სარგებლობის მოსაწესრიგებლათ ტფილისის აღმასრულებელი კომიტეტი ადგენს:

1. მოიჯარადრეებმა დარაბებით უნდა ისარგებლონ მხოლოდ თანახმად მათი დანიშნულებისა.

2. საცხოვრებელ ბინათ გადაკეთება დარაბისა, გამტიხვრა ან სხვა რამე წესით შემცირება მისი, ალმასკომის ნებადაურთველად სასტიკად აკრძალულია.

3. ამ სავალდებულო დადგენილების დარღვევისათვის დამნაშავენი დაისჯებიან ან ჯარიმით არა ნაკლებ 16,5 ჩერვონეცისა, ან დაპატიმრებით არა ნაკლებ 2 თვისა.

თავმჯდომარე **ხუხიშვილი.**

მდივანი **თიკანაძე.**

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია.
გამომცემელი—მთავარი კომიტეტი.

ბიბლიოგრაფია

ალ. ვაჩეიშვილი. სოციალოგიის შესავალი, ნაწ. I, ტფილისი, 1923.—როგორც წინასიტყვაობიდან სჩანს, ეს შრომა წარმოადგენს ავტორის მიერ წელს გაზაფხულის სემესტრის განმავლობაში სახელმწიფო უნივერსიტეტში წაკითხული ლექციების კრებულს. **ა. ვაჩეიშვილი** თავის შრომას ისტორიული მიმოხილვით დაიწყებს. მოკლედ და სხარტად გაგვაცნობს სხვა და სხვა მოაზრეთა მოძღრებას ანტიურ დროიდგან **კონდორსემდე** და გვაჩვენებს თუ როგორ განვითარდა იდეა საზოგადოებრივი კანონშეზომილებისა, რომელზედაც შემდეგში აღმოცენდა მრავალი სოციალოგიური სკოლა. მეორე თავში განხილულია სოციალოგიის საგანი, მეთოდი და საზღვრები, ხოლო მესამე თავი შეიცავს იდეოლოგიურ, ფსიქოლოგიურ და მექანიკურ მიმართულების განმარტებას.

სოციალოგებს დღესაც ხშირად უსაყვედურეზენ სუბექტივიზმით გატაცებას; მათ დასკვნათ ხშირად სპეკულატური აზროვნების შედეგად დასახავენ და გულწრფელად მიუთითებენ მათ ბუნების მეტყველების გზს, როგორც იდეალურს გზას, მიზნის საუკეთესო მიღწევისთვის. ასეთი ილიუზიით იყო შეპყრობილი **იპოლიტე ტენი**, როდესაც აღთქმასა სდებდა განეხილა ახალი საფრანგეთის ძველი წესწყობილებისა და რევოლიუციის წიაღიდგან წარმოშობა იმავე მეთოდით და მიუდგომლობით, როგორც ნატურალისტი შეისწავლის მწერთა მეტამორფოზას. და... ამგვარ ილუზიებს ხომ მარტო ტენი არ გაუტაცნია და მონიზმის გაუგებრობას არა ერთისთვის აუბნევია კვლევა-ძიების გზა. როდესაც **ტარდი** და **მიდინქსი** ეკამათებიან სოციალურ მოვლენათა სპეციფიურ ბუნების დამცველთ, როდესაც **გუმპლოვიჩი** უმთავრეს ყურადღებას ცალკე ჯგუფთა და რასათა ბრძოლას მიაპყრობს, ხოლო **დიურკემი**—შრომის განაწილებას და მის მიერ გამოწვეულ საზოგადოებრივ დიფერენციაციას და კლასობრივ სოლიდარობას, როდესაც **კიდხ** სურს ახსნას კაცობრიობის პროგრესი რელიგიოზური გრძნობის განვითარებით, როდესაც **ვაკარო** საზოგადოებრივ მოვლენებს არსებობისთვის ბრძოლის ბიოლოგიურ კანონს უკავშირებს, ხოლო **რიტერი, რეკლიუ, მატეუცი** და სხვ. ცივილიზაციის საფუძვლად ფიზიკურ არეს დასახავენ—უნდა ითქვას, რომ თვითეულს მათგანს თავისი პატარა ჭეშმარიტება აქვს, ხოლო არც ერთს მისი სრული პატენტი არ აუღია და არც მონოპოლია მოუხვეჭნია. ყველა მათგანი ფორმალური მთლიანობის მისაღწევად მზად არის სინამდვილე აუცილებლად პროკრუსტის სარეცელზე მოათავსოს და ფაქტები საკუთარ აბსტრტრაქტულ აზროვნებას დაუქვემდებაროს, რაც არსებითად ეწინააღმდეგება, როგორც სოციალურ მეცნიერებათა შინაარს, აგრეთვე თეორეტულ-შემეცნების ბუნებასაც.

ავტორი უარს ჰყოფს ასეთს მეთოდს. არც მეტაფიზიკა და არც ცალმხრივობა—ასეთია მისი დევიზი. მას საზოგადოებრივი ცხოვრება წარმოდგენილი აქვს მთლიან პროცესად. ერთი რომელიმე ფაქტორის გამოყოფა სოციალურ მოვლენათა ჯაჭვისაგან და მისი განზოგადება ავტორისთვის მიუღებელია; მათი გაგებისთვის საჭიროა სინტეტიური თვალსაზრისი, რომელიც მთლიანს, განუყოფელს სინამდვილეში მრავალწახნაგობას ამოიცნობს და არ მოისურვებს მისი სურათის შეცვლას წინასწარ მიღებული გეგმის მიხედვით. მკითხველი ვერ ნახავს ა. ვაჩეიშვილის წიგნში „ფანტასტიურ აღმაფრენას", იგი მეცნიერის პროზაიკულ ნიადაგს არ შორდება, თავდაჭერილი კრიტიკით სცდილობს თავისი შეხედულება განამტკიცოს და ნათელი მსჯელობით თავისუფალი ჰყოს თავისი კურსი იმ ბუნდოვანობისაგან, რომლითაც ხშირად აღბეჭდილია ამგვარი ნაწარმოები და რომელსაც სამწუხაროდ ასეთი უარყოფითი გავლენა აქვს მოსწავლე ახალგაზრდობაზე.

ამიერ-კავკასიის რკინის გზებზე მიმოსვლის ნუსხა

ტფილისიდან გადის

მატ. № 1 სწრაფი მოსკოვში შაბათობით	1600
მატ. № 1 სწრაფი პეტროგრ. პარასკეობ.	
მატ. № 1 „ „ სამშაბათ.	
მატ. № 2 „ ბათუმში სამშაბათ.	16.40
მატ. № 3 როსტოვში ყოველდღე	23.35
მატ. № 3 კახეთში „	7.15
მატ. № 4 ბათუმში „	8.05
მატ. № 8 ბათუმში „	20.40
მატ. № 20 ბორჯომში „	15.20
მატ. № 21 ბაქოში „	11.25
მატ. № 22 ბათუმში „	0.20
მატ. № 3 ერივანში კენტი რიცხვში	18.00
მატ. № 35 კახეთში „ „	10.35
მატ. № 31 ჯულფაში წყვილ რიცხვში	23.00

ტფილისში მოდის

მატ. № 1 ბათუმიდან შაბათობით	14.40
მატ. № 2 მოსკოვიდან სამშაბათ.	
მატ. № 2 პეტროგრადიდან ოთხშაბათ.	15.30
მატ. № 2 პეტროგრადიდან პარასკეობ.	
მატ. № 3 ბათუმიდან ყოველდღე	22.15
მატ. № 4 როსტოვიდან „	6.35
მატ. № 4 კახეთიდან „	21.50
მატ. № 7 ბათუმიდან „	8.50
მატ. № 19 ბორჯომიდან „	8.00
მატ. № 21 ბათუმიდან „	4.20
მატ. № 22 ბაქოდან „	14.50
მატ. № 4 ერევნიდან წყვილ რიცხვში	10.20
მატ. № 3 კახეთიდან „ „	18.45
მატ. № 34 ჯულფიდან კენტ რიცხვში	18.15

სააგარაკო

მატ. № 18 ბორჯომში კვირაობით	7.10
მატ. № 16 ხაშურში შაბათობით და უქმის წინადღით	1.55
მატ. № 17 ბორჯომიდან კვირაობით	11.20
მატ. № 15 ხაშურიდან კვირაობით და უქმის წინადღით. . .	5.10

ტირაჟი 1900 ნება დართულია ლიტერატურისა და გამომცემლობის მთავარმმართველობის მიერ № 429 სტამბა გაზეთ „ზარია ვოსტოკა"-სი, კრუზენშტერნის ქუჩ. № 4